

Hjem > Landdistriktsmidler > 2013 > Professionel forædling til økologi > Kornsorter anbefalet i udlandet til økologisk dyrkning

Kornsorter anbefalet i udlandet til økologisk dyrkning

Der dukker til stadighed nye sorter op i det nære udland, som klarer sig godt i de pågældende landes økologiske sortsforsøg, sorter som ikke har været afprøvet i Danmark.

I regi af landsforsøgene har Videncentret for Landbrug, Økologi afprøvet mange kornsorter i økologiske sortsforsøg gennem årene. På den måde er mange af de sorter, som egner sig til økologisk dyrkning, blevet beskrevet.

Der dukker til stadighed nye sorter op i det nære udland, som klarer sig godt i de pågældende landes økologiske sortsforsøg, sorter som ikke har været afprøvet i Danmark.

Hvis man har mod på at afprøve sorter fra udlandet på sin bedrift, er her gode råd til, hvordan man kommer i gang.

Sådan kommer man i gang

Har man interessen for at finde og dyrke udenlandske sorter, som er velegnede til økologi og passer til bedriften, er første skridt at orientere sig om resultaterne fra diverse sortsforsøg. Oversigten over økologiske sortsforsøg i udlandet finder du [her](#).

Har man fundet en sort, som ser lovende ud, må man først undersøge, om der er økologisk udsæd på markedet. Udbuddet undersøges via de økologiske frødata-baser. [OrganicXseed](#) er en fællesdatabase for Tyskland, Storbritannien, Belgien, Schweiz, Bulgarien, Luxembourg og Tjekkiet.

Den svenske frødatabase findes den [her](#) og den norske [her](#).

Inden man kaster sig ud i dyrkning af større arealer, er det en god idé at afprøve sorten i et sribeforsøg. Et passende areal for første afprøvning af en ny sort, som ikke har været afprøvet i landsforsøgene, er 2–4 træk med såmaskinen. Det er nok til at få et reelt billede af sorten under forholdene på egen bedrift, og man har også mulighed for at sammenligne med en kendt sort i resten af marken. I samarbejde med planteavlskonsulenten besluttet, hvor på marken sribeforsøget skal lægges, det er vigtigt, at placeringen ikke er bedre eller ringere end resten af marken. Konsulenten kan også hjælpe med at vurdere sortens sundhed, ukrudtskonkurrence osv.

Sorter der anbefales til økologi i Tyskland

Vårbyg

Ud fra de økologiske sortsforsøg i Nordtyskland laves en af de anbefalinger de tyske økologer benytter sig af. Forsøgsresultaterne kan ikke omsættes direkte til danske forhold. På vårbyg har der været 10 sorter af maltbyg og foderbyg i forsøgene fra 2010–2013. Sorterne **Marthe**, **Grace**, **Zeppelin**, **Catamaran**, **Eunova** og **Tesla** overbeviser med gode forholdstal tydeligt over **Propino**, som også er kendt i Danmark. Sorten **Streif**, som er en foderbygssort, har udemærket sig ved højere udbytter end de øvrige sorter på lette jorde. **Streif** anbefales derfor kun til dyrkning på let jord. Her viser den til gengæld god buskningsevne og høj pct. dækning af jorden.

Streif og **Eunova** har været med i de økologiske sortsforsøg i Danmark 2013, hvor de viste gode ukrudtskonkurrence men skuffede på udbyttet.

Der er et sammenfald mellem sorter afprøvet under økologiske betingelser i Danmark og i Nordtyskland. I Danmark har sorterne **Marthe**, **Grace**, **Zeppelin**, **Catamaran** og **Tesla** været afprøvet i de konventionelle sortsforsøg, men i ikke de økologiske. I de konventionelle forsøg har de ikke været blandt de højest ydende sorter. Der kan altså være tale om sorter, som egner sig specielt til økologisk jordbrug. Det er en stor fordel, at sorterne er afprøvet i de konventionelle sortsforsøg, fordi der dermed findes oplysninger på sorterne sygdomsmodtagelighed under danske forhold. Disse kan findes i oversigter over landsforsøg eller på [sortInfo.dk](#)

Vårhvede

Er man på udkig efter hvedesorter i Tyskland er det vigtigt at vide, at sorterne bliver delt op i kategorierne E, A, B og C efter bagekvalitet. E står for elitehvede med den højeste bagekvalitet og brødvolumen. A og B er brødhveder med høj og middel kvalitet, mens C står for foderhvede.

De økologiske sortsforsøg i perioden 2010–2013 for områderne Niedersachsen, Schleswig Holsten og Hessen omfattede tre elitehvede sorter **KWS Scirocco**, **Eminent**, **Sonett**. Sonett og Eminent er også afprøvet i danske økologiske landsforsøg og har leveret udbytter og kvaliteter i den øverste halvdel af feltet. **KWS Scirocco** overbeviser i Tyskland med højt udbytte og bedre kvalitet end Eminent og Sonett under økologisk dyrkning. Dertil kommer en god buskningsevne og hurtig udvikling og mellemlangt strå, som gør denne sort til en interessant sort til brødhvededyrkning.

Sorter der anbefales til økologi i Sverige

Vårbyg

Når man ser sig om efter vårbygssorter i Norden, skal man være opmærksom på, at meldugtrykket er højere i Danmark. Det betyder, at modtagelige sorter, som bliver let angrebet i Midt- og Nordtyskland og Norge, højst sandsynligt vil blive kraftigere angrebet, når de dyrkes i Danmark. Denne problemstilling blev tydeliggjort i de økologiske sortsforsøg 2013, hvor de nordiske vårbygssorter Brage og Jyvä, som de eneste sorter, blev kraftigt angrebet af meldug, som kostede udbytte.

En anden egenskab, som kendetegner de nordiske vårsædssorter er, at de kommer lidt hurtigere fra start, pga. den korte vækstsæson, hvilket i nogle tilfælde giver en fordel i ukrudtskonkurrencen. I de danske økologiske sortsforsøg viste sorterne Brage og Jyvä netop denne egenskab ved at nå til skridningsstadiet før måleblanding og de øvrige sorter. Indtil skridningen var ukrudtsdækningen i pct. af jord også lavere for disse sorter. Den hurtige vækst resulterede i en dårligere buskning og har kostet udbytte.

I Sverige angives ukrudtskonkurrenceevnen i gram ukrudt pr. m². En lav ukrudtsvægt indikerer dermed, at sorten har en høj konkurrenceevne. Fra de svenske sortsforsøg fra 2008–2013 fremtræder sorterne **Anakin**, **Lukas** og **Vilgott**. Sammenholdt med sorterne **Quench** og **Columbus**, som er kendte fra Danmark, klarer de sig godt mht. ukrudtskonkurrence, udbytte og sundhed. Selvom der ikke er udbyttmæssige fordele at spore, er sorterne høstmodene lidt tidligere og har måske en bedre ukrudtskonkurrence i den første del af vækstsæsonen. Bladsygdomme kan være et problem.

Gamle sorter og landracer

Gamle sorter og økologi passer godt sammen, fordi der er gode afsætningsmuligheder for nicheafgrøder med høj kvalitet. Merprisen kan kompensere for et lavere udbytte. At dyrke vårsæd eller ølandshvede kan være fornuftige afgrødevalg, hvis afsætningen er på plads. Gamle sorter

Fonden for Økologisk Landbrug

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development'

er tilpasset dyrkning ved lavere gødningsniveauer, hvilket på den ene side giver mulighed for at opnå høj bagekvalitet ved økologisk dyrkning, på den anden side kan det betyde problemer med lejesæd og bladsygdomme ved overgødskning.

Landracer er gamle sorter, som er tilpasset meget lokale dyrkningsbetingelser ved en lang udvælgelsesproces. I modsætning til moderne sorter er landracer sammensat af planter med forskellig arvmasse dog med fælles karaktertræk. Landracerne har været den genetiske ressource, som de moderne sorter tager udgangspunkt i. At dyrke en landrace under andre betingelser end dem, som har gjort sig gældende under tilblivelsen af landracen, medfører at dens egenskaber ændrer sig, og tilpasser sig de nye betingelser. Før de moderne sorter blev tilgængelige stod godser og herregårde for udviklingen og vedligeholdelse af landracerenes egenskaber og kvaliteter.

Eksempler på gamle sorter og landracer fra Sverige og Tyskland

Ligesom i Danmark søger tyske økologer også efter gamle sorter, som kan supplere basisproduktionen med spændende smags- og kulturhistoriske oplevelser. Genbankerne er fyldte med spændende materiale. Det kræver dedikation og vedholdenhed, at finde sorter med høj bagekvalitet.

Schwäbischer Dickkopf-Landweizen vinterhvede: Der findes flere sorter inden for typen Dickkopfweizen oversat "tykhovedet hvede". Hvedetypen, som var udbredt i slutningen af det 19. århundrede, beskrives som et mellemstadium fra spelt til moderne hvede.

Kendetegn: Langt og tykt halm, tykke aks, højt proteinindhold, god vinterfasthed, sundt, brødet smag beskrives som en blanding af spelt og hvede.

Schwäbischer Dickkopf-Landweizen blev genopdaget af Prof. Jan Sneyd i 1990'erne. I dag bliver der dyrket ca. 100 ha, og afsætningen varetages af et fællesskab af økologiske landmænd og en økologisk baker.

I Sverige har bl.a. Hans Larson arbejdet med landracer og gamle sorte af vårhvede, byg, vinterhvede, havre og forskellige speltsorter. Et omfattende arbejde med markforsøg fra 2007–2010 er publiceret [her](#). Nedenfor vises et udpluk af sorter samt nogle egenskaber.

Vårhvede:

Algot	Sort fra Holmberg med hurtig udvikling i foråret	Gens. 28 hkg/ha, faldtal 259 s, højde 78 cm
Diamant	Sort fra 1938 med gode bage egenskaber	Gens. 24 hkg/ha, faldtal 279 s, højde 64 cm
Lantvete Halland Landrace	Sort fra Halland med højt proteinindhold	Gens. 28 hkg/ha, faldtal 258 s, højde 97cm

Vårbyg:

Balder	Sort fra 1942, stråstiv maltsort	Gens. 30 hkg/ha, 11,6 pct. protein, højde 70 cm
Freja	Sort fra 1942, god malkvalitet	Gens. 30 hkg/ha, 11,6 pct. protein, højde 74 cm
Ingrid	Sort fra 1958, gode dyrkningsegenskaber	Gens. 30 hkg/ha, 11 pct. protein, højde 63 cm
Gullkorn 1913	selektion fra Gotlandsbyggen	Gens. 21 hkg/ha, 13 pct. protein, højde 60 cm